Memo

0098193198

gemeente Weststellingwerf

Aan:	Raad van Weststellingwerf
Van:	College van Burgemeester en Wethouders
Team:	A&O
Datum:	27 juni 2023
Onderwerp:	Effecten meicirculaire 2023 gemeentefonds

Geachte leden van de raad,

Via deze memo informeren we u over de uitkomsten van de gemeentefondscirculaire die we op 31 mei 2023 hebben ontvangen. Jaarlijks verschijnen drie circulaires. In mei, september en december. De effecten van deze meicirculaire lichten we in deze memo toe.

1. Samenvatting

a. In 2023 ontvangen we € 494.000 meer inkomsten (uit de algemene uitkering) dan we bij de voorjaarsnota 2023 voorspelden. We verwerken dit in de najaarsnota van 2023;
b. Op basis van de uitkomsten van de circulaire ontvangen we meer algemene uitkering in 2024 en volgende jaren. We stellen daarom de saldi van de begroting positief bij. In 2024 stellen we het begrotingssaldo met ongeveer € 1,2 miljoen bij, in 2025 met € 706.000, in 2026 en 2027 met € 210.000 (allen positief).

2. Highlights van de meicirculaire 2023 gemeentefonds

In deze meicirculaire is de voorjaarsnota van het Rijk verwerkt. In de voorjaarsnota doet het Rijk een aantal uitspraken over het financieel perspectief van de gemeenten. Zo stelt het Rijk vooruitlopend op de financieringssystematiek structureel € 1 miljard beschikbaar. In 2026 was deze bijdrage al eenmalig verwerkt, nu maakt het Rijk deze bijdrage structureel. Daarnaast hanteert het Rijk vanaf 2027 een nieuwe financieringssystematiek. Toch blijft er een ravijn zichtbaar bij de gemeenten vanaf 2026. Hier is de afgelopen tijd veel over te doen. De meicirculaire biedt hier geen oplossing voor. Hierover is ook gesproken tijdens de ALV van de VNG. De VNG zegt daarover het volgende: "*In overleg met het kabinet wil de VNG komen tot een rechtvaardig, duurzaam en solide meerjarig financieel perspectief voor gemeenten. Daarbij moet helder worden dat de disbalans die vanaf 2026 ontstaat door de besluitvorming in de Voorjaarsnota niet zonder gevolgen kan blijven. Dat geldt voor de ambities van het kabinet, de uitvoering van wettelijke taken door gemeenten en de ambities van gemeenten.*"

3. Financiële effecten van de meicirculaire 2023 voor onze gemeente

De meicirculaire 2023 leidt tot het volgende meerjarige beeld:

Omschrijving (bedragen x 1.000) - = nadelig	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Voorjaarsnota 2023 - Kadernota 2024-2027					
Algemene uitkering	58.613	60.441	61.936	58.809	58.506
Stelpost extra Rijksgelden n.a.v. tekorten Jeugd		2.148	1.967	1.365	947
Totaal gemeentefonds: voorjaarsnota 2023 - kadernota 2024-2027	**58.613**	**62.589**	**63.903**	**60.174**	**59.453**
Meicirculaire 2023					
Algemene uitkering	59.107	63.763	64.609	59.019	58.716
Stelpost extra Rijksgelden n.a.v. tekorten Jeugd (bijgesteld bij begr. 2023)				1.365	947
Totaal gemeentefonds: meicirculaire 2023	**59.107**	**63.763**	**64.609**	**60.384**	**59.663**
Voorjaarsnota 2023-Kadernota 2024-2027 vs meicirculaire 2023					
Algemene uitkering	494	3.322	2.673	210	210
Stelpost extra Rijksgelden n.a.v. tekorten Jeugd		-2.148	-1.967	0	0
Verschil stand VJN 2023-KN 2024-2027 vs meicirculaire 2023	**494**	**1.174**	**706**	**210**	**210**

Het effect van de meicirculaire op de begrotingssaldi wordt bij onderdeel 4 van deze memo weergegeven.

3a. Het jaar 2023
De algemene uitkering laat ten opzichte van de voorjaarsnota 2023 een positieve bijstelling zien van €495.000. De grootste afwijkingen voor het jaar 2023 worden hieronder toegelicht.

Accres
Sinds de meicirculaire 2022 is het accres gesplitst in een volume- en een nominaal deel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging (LPO) en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres. Het volumedeel is bevroren voor de jaren 2022 tot en met 2025. In de meicirculaire 2023 zijn de LPO-accressen voor de jaren 2023 tot en met 2027 bijgewerkt en is sprake van een opwaartse bijstelling voor alle jaren. Deze opwaartse bijstelling was reeds voorzien en was al verwerkt in de voorjaarsnota 2023/kadernota 2024-2027. De werkelijke bedragen in deze circulaire wijken iets af van de voorspelling bij de voorjaarsnota/kadernota.

De inflatie was in 2022 hoog. Vele malen hoger dan voorspeld in het CEP 2022. Om die reden kondigde het kabinet in de najaarsnota een eenmalige structurele prijsbijstelling over 2022 aan. Daarbij werd een bedrag van € 300 miljoen genoemd als toevoeging aan het gemeentefonds. Bij de daadwerkelijke berekening van deze prijsbijstelling is echter gebruik gemaakt van nieuwe grondslagen. Daardoor is de werkelijke toevoeging aan het gemeentefonds veel lager, namelijk € 127 miljoen.

Het totale effect van bovenstaande accres ontwikkelingen is voor onze gemeente in 2023 ongeveer €225.000 negatief.

Hoeveelheidsverschillen, ontwikkeling uitkeringsbasis en WOZ mutaties
De algemene uitkering wordt berekend op basis van maatstaven. Diverse landelijke aantallen (maatstafgegevens) zijn bijgesteld. Vooral de ontwikkeling in het aantal huishoudens met een laag inkomen met drempel, jongeren, inwoners 75+, het aantal bijstandsontvangers, de bevolkingsraming en de OZB-maatstaven hebben invloed op de uitkering. De uitkeringsbasis wijzigt daardoor.

De rekentarieven van de ozb verdeelmaatstaf zijn aangepast en afgestemd op de WOZ-tijdvakken (waardepeildatum 1 januari 2022) en de marktontwikkelingen. Ook dit is van invloed op de algemene uitkering.

Voor ons betekenen bovenstaande ontwikkelingen een voordeel van ongeveer € 340.000 in 2023.

Flankerend beleid energiearmoede
Het kabinet stelt incidenteel geld beschikbaar om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen. In 2023 komen via het gemeentefonds middelen beschikbaar voor de verwachte extra inzet die nodig zal zijn op het gebied van vroegsignalering en om gemeenten tegemoet te komen in het verwachte extra beroep op bijzondere bijstand. Voor Weststellingwerf gaat dit om een bedrag van € 65.000 in 2023. Via het collegeprogramma zijn hiervoor al middelen beschikbaar gesteld.

Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden
Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor een betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden. Gemeenten kunnen deze middelen inzetten om aan de slag te gaan met de prioriteiten van de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden, zoals het verdubbelen van het gebruik van de schuldhulpverlening en het tegengaan van kinderarmoede. Voor Weststellingwerf gaat dit om een bedrag van € 50.000 in 2023. Via het collegeprogramma zijn hiervoor al middelen beschikbaar gesteld.

Brede impuls combinatiefunctionarissen/buurtsportcoaches
Begin 2023 is de regeling voor een specifieke uitkering Gezonde generatie gepubliceerd. Voor de bestaande Brede Regeling Combinatiefuncties betekent dit een wijziging van het type uitkering van een decentralisatie uitkering naar een specifieke uitkering. De middelen komen niet meer beschikbaar via het gemeentefonds maar via een specifieke uitkering. Daarom daalt de algemene uitkering van Weststellingwerf structureel met € 120.000.

Leerlingenvervoer Oekraïne en taal voor ontheemden uit Oekraïne
Gemeenten krijgen een tegemoetkoming voor de kosten die zij gemaakt hebben en maken voor het vervoer van Oekraïners naar scholen. Daarnaast ontvangen gemeenten middelen om het gemeentelijk aanbod van taalonderwijs aan volwassen ontheemden uit Oekraïne te stimuleren. In totaal gaat dit voor Weststellingwerf om een bedrag van € 30.000 in 2023.

Participatie
De omvang van de integratie-uitkering Participatie wijzigt als gevolg van de toekenning van loon- en prijsbijstelling. Daarnaast wijzigt de verdeling van de bedragen per gemeente. In de eerste plaats wijzigt dit door actualisatie van de verdeling van de Wsw-middelen. In de tweede plaats is sprake van wijzigingen door aanpassing van de drempelbedragen in de verdeling van de middelen beschut werk. In totaliteit betekent dit een toename van de uitkering van ongeveer € 325.000 structureel.

Overig
De overige mutaties in de meicirculaire zijn relatief klein van omvang.
De komende periode wordt bekeken of de extra inkomsten vanuit de algemene uitkering leiden tot extra uitgaven. Deze uitgaven worden dan meegenomen in de najaarsnota.

3b. De jaren 2024-2027
De belangrijkste ontwikkelingen binnen het gemeentefonds voor de jaren 2024 tot en met 2027 worden hieronder toegelicht.

Accres
Zie voor een toelichting onderdeel 3a ‘het jaar 2023’. Deze ontwikkeling is ook van invloed op de jaren 2024 en verder. Het effect is in 2024 en 2025 verwaarloosbaar. Vanaf 2026 is het effect ruim € 400.000 negatief.

Structurele rijksbijdrage vanaf 2027
Vooruitlopend op een nieuwe financieringssytematiek heeft het kabinet in de septembercirculaire 2022 in 2026 eenmalig € 1 miljard beschikbaar gesteld. Dit bedrag is in de meicirculaire 2023 vanaf 2027 structureel opgenomen. Later dit jaar, in de septembercirculaire 2023, wordt van dit bedrag nog een deel in het BTW-compensatiefonds (BCF) gestort. Dit bedrag hebben wij in de berekening van de algemene uitkering al verrekend. Deze structurele rijksbijdrage was voorzien en was al verwerkt in de voorjaarsnota 2023/kadernota 2024-2027.

Nieuwe financieringssystematiek
Het kabinet heeft besloten om het gemeentefonds voor de volume-ontwikkeling vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. De nieuwe financieringssystematiek houdt in dat de volumeontwikkeling van het gemeentefonds vanaf 2027 wordt gebaseerd op een historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). In de meicirculaire 2023 is de nieuwe financieringssystematiek nog niet verwerkt.

Hoeveelheidsverschillen, ontwikkeling uitkeringsbasis en WOZ mutaties
Zie voor een toelichting onderdeel 3a ‘het jaar 2023’. Deze ontwikkeling is ook van invloed op de jaren 2024 en verder. Voor de jaren 2024 en verder is het een voordeel van ongeveer € 500.000.

Loon- en prijsbijstelling integratie-uitkeringen
De omvang van een aantal integratie-uitkering op het gebied van het sociaal domein (bijvoorbeeld Voogdij 18+ en jeugdhulp) wijzigt als gevolg van de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2023. Voor Weststellingwerf betekent dit een voordeel van ongeveer € 250.000 in 2024 en € 190.000 in 2025.

Wmo abonnementstarief en eigen bijdrage Wmo
Het kabinet stelt middelen beschikbaar ter compensatie van gemeenten voor gestegen kosten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief Wmo. Het abonnementstarief wordt afgeschaft (dit was beoogd in 2025). Anders dan eerder beoogd verdwijnt het abonnementstarief niet alleen voor de huishoudelijke hulp, maar voor alle Wmo-voorzieningen waarop het abonnementstarief van toepassing is. In plaats daarvan wordt de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo 2015 heringevoerd. Dit heeft effect op de algemene uitkering van gemeenten en is (technisch) verwerkt in deze meicirculaire. Voor Weststellingwerf betekent dit in de algemene uitkering een voordeel van € 360.000 in 2025. Vanaf 2025 is dit een nadeel van structureel € 35.000.

Jeugdzorg
Het Rijk en de VNG hebben 18 april dit jaar een financieel principeakkoord bereikt voor de Hervormingsagenda Jeugd. In de meicirculaire 2023 wordt voor jeugdzorg, onder voorbehoud van omzetting naar een definitief akkoord op de Hervormingsagenda, voor 2024 € 1.363 miljoen en voor 2025 € 859 miljoen aan de algemene uitkering toegevoegd. Voor de jaren 2026 en verder blijven de middelen gereserveerd en zal toevoeging aan de algemene uitkering plaatsvinden na het advies van de deskundigencommissie en besluitvorming daarover.
Dit betekent dat de stelpost die wij hiervoor reeds hebben opgenomen in 2024 en in 2025 kan vervallen. Deze middelen zitten nu in de algemene uitkering. De bedragen van de stelpost zijn wel anders dan de

daadwerkelijke uitkering. Dit betekent een voordeel van € 250.000 in 2024 en een nadeel van € 500.000 in 2025. De stelpost blijft voor 2026 en verder nog in onze begroting staan.

Brede impuls combinatiefunctionarissen/buurtsportcoaches
Zie voor een toelichting onderdeel 3a 'het jaar 2023'. Het effect van € 120.000 (nadeel) is structureel.

Participatie
Zie voor een toelichting onderdeel 3a 'het jaar 2023'. Het effect van ongeveer € 325.000 (voordeel) is structureel.

Overig
De overige mutaties in de circulaire zijn relatief klein van omvang.
De komende periode wordt bekeken of de extra inkomsten vanuit de algemene uitkering leiden tot extra uitgaven.

4. Vertrekpunt programmabegroting 2024-2027
Op basis van de uitkomsten van de meicirculaire 2023 moeten de resultaten zoals gepresenteerd in de voorjaarsnota 2023 worden bijgesteld. Dit doen we voor de jaarschijf 2023 in de najaarsnota. Voor de jaarschijven 2024 – 2027 verwerken wij de effecten van de meicirculaire in de programmabegroting 2024-2027.

(bedragen x 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Saldi voorjaarsnota 2023 en kadernota 2024-2027	-2.592	12	1.385	-1.835	-2.483
Mutaties algemene uitkering meicirculaire	494	1.174	706	210	210
Saldi 2023-2027 na meicirculaire	**-2.098**	**1.186**	**2.091**	**-1.625**	**-2.273**